

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์ “ปรมมล — มลทินอย่างยิ่ง”

ปรมมล อ่านตามภาษาบาลีว่า ปะ - ระ - มะ - มะ - ละ มาจากคำว่า ปรม (อย่างยิ่ง, ไม่มีอย่างอื่นยิ่งไปกว่า) กับคำว่า มล (มลทิน, สิ่งสกปรก, เศร้าหมอง) รวมกันเป็น ปรมมล แปลว่า มลทินอย่างยิ่ง สิ่งสกปรกอย่างยิ่ง ไม่มีมลทินอย่างอื่นยิ่งไปกว่า สำหรับ มลทินอย่างยิ่ง คือ อวิชชา ความไม่รู้ เป็นอีกหนึ่งคำที่แสดงถึงความจริงของอกุศลธรรมประการหนึ่ง ซึ่งเป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต เกิดกับอกุศลจิตทุกขณะ สะสมสืบต่ออยู่ในจิต ตราบใดก็ตามที่ยังมีอวิชชาอยู่ ก็ยังเป็นเหตุให้ทำกรรมที่ติบ้าง ไม่ติบ้าง ทำให้ท่องเที่ยววนเวียนไปในสังสารวัฏต่อไป เป็นมลทินอย่างยิ่ง ผู้ที่จะดับมลทินประเภทนี้ได้หมดสิ้น คือ พระอรหันต์

ข้อความในพระสูตรตันตปิฎก ขุททกนิกาย คาถาธรรมบท แสดงมลทินอย่างยิ่ง คือ อวิชชา ดังนี้

“ความตระหนี่ เป็นมลทินของผู้ให้ทาน อกุศลธรรมทั้งหลาย เป็นมลทินของสัตว์ทั้งหลาย ในโลกนี้ และโลกหน้า เพราะอรรถว่า เป็นเครื่องยังสัตว์ให้พินาศ แต่อวิชชา เป็นมลทินอย่างยอดเยี่ยมกว่ามลทินทั้งปวง”

เมื่อกล่าวถึงมลทินแล้ว ย่อมเป็นความไม่บริสุทธิ์ เป็นความเศร้าหมอง เป็นความมัวหมอง ไม่แว่นแม้แต่ความมัวหมองเล็กๆ น้อยๆ ในชีวิตประจำวัน คือ กิเลสทั้งหลายทั้งปวง เป็นเครื่องเศร้าหมองของจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ อวิชชา เป็นมลทินที่ยิ่งกว่ามลทินทั้งหลาย คนที่ยังมีกิเลสอยู่ จะกล่าวว่า ตนเองไม่มีมลทิน เป็นผู้ปราศจากมลทินไม่ได้ เพราะเหตุว่าบุคคลผู้ที่ไม่มีมลทิน เป็นผู้ปราศจากมลทินโดยประการทั้งปวง คือ พระอรหันต์เท่านั้น

กิเลสทั้งหลายทั้งปวงย่อมทำให้จิตเศร้าหมอง ไม่ผ่องใส สำหรับผู้ที่ยังเป็นปุถุชน ในชีวิตประจำวันในภพนี้ชาตินี้ก็ยังไม่พ้นไปจากกิเลสใดๆ เลย เป็นผู้ถูกกิเลสกลุ้มรุมเกือบจะตลอดเวลา เพราะถ้าความดีไม่เกิด ก็เป็นโอกาสที่กิเลสจะเกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ ทำให้จิตเป็นอกุศล แปรเป็นอกุศล ทำให้จิตเศร้าหมอง ซึ่งไม่เพียงแต่ในชาตินี้เท่านั้นที่มีกิเลสมาก โดยมีอวิชชา ความไม่รู้ เป็นหัวหน้า เมื่อย้อนกลับไปในอดีตชาติอันยาวนานที่ผ่านมา ก็มีกิเลสมาก มีความไม่รู้มากเหมือนกัน สะสมสืบต่อจนมาถึงปัจจุบันชาตินี้ ทำให้ไม่รู้จักความจริงของสิ่งที่กำลังปรากฏทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย และทางใจ ทันทีที่ได้เห็น ได้ยิน ได้กลิ่น ได้สัมผัส รู้สิ่งที่กระทบสัมผัสกาย ก็ติดข้องพอใจ หรือ โกรธ ขัดเคือง ไม่พอใจแล้ว ซึ่งจะเห็นได้ว่ากิเลสที่สะสมมามีมากเหลือเกิน หนักมาก กำลังจมอยู่ในสังสารวัฏ ยังไม่มีเรี่ยวแรงที่จะออกจากสังสารวัฏไปได้

พระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดงทุกค เป็นคำหวังดี เป็นคำอนุเคราะห์เกื้อกูล เป็นประโยชน์ทำให้ผู้ฟังผู้ศึกษาได้มีความเข้าใจที่ถูกต้อง พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงเป็นกัลยาณมิตรสูงสุด เพราะเหตุว่าทุกคำจริงของพระองค์ ไม่ได้มีความประสงค์ให้ใครเข้าใจผิดเลยแม้แต่น้อย แต่พระองค์ทรงแสดงธรรมโดยนัยต่างๆ มากมาย หลากหลาย โดยประการทั้งปวง ที่จะให้ผู้ฟังผู้ศึกษาค่อยๆ เข้าใจขึ้น เข้าใจในความเป็นจริงของธรรมตามความเป็นจริง แม้แต่ในเรื่องของอวิชชา ซึ่งเป็นความไม่รู้ พระองค์ทรงใช้พยัญชนะมากมายที่แสดงถึงความจริงของธรรมประเภทนี้ ซึ่งเป็นสภาพธรรมที่ไม่รู้สิ่งที่มีจริงตามความเป็นจริง เป็น

สภาพธรรมที่ทรงไว้ซึ่งลักษณะของตน คือไม่รู้ตามความเป็นจริง ไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะเป็นอย่างอื่น เป็นจริงอย่างไร ก็เป็นจริงอย่างนั้น

อวิชชา ความไม่รู้ ก็ได้แก่ ไม่รู้ในสภาพธรรมที่มีจริงในขณะนี้ว่าเป็นธรรม ไม่ใช่เรา สำหรับสิ่งที่มีจริงนั้นมีจริง ๆ ในขณะนี้ ทุกขณะตั้งแต่เกิดจนตาย ไม่พ้นจากธรรมเลย ไม่ต้องไปแสวงหาธรรมที่ไหน เพราะมีจริงทุกขณะ ไม่ว่าพระสัมมาสัมพุทธเจ้าจะทรงแสดงธรรมโดยนัยใดๆ ก็ตาม ก็ไม่พ้นไปจากธรรมที่มีจริงในขณะนี้ ขณะนี้มีธรรมเกิดขึ้นเป็นไป ไม่มีขณะไหนเลยที่ไม่ใช่ธรรม

อกุศลจิตทุกขณะ ทุกประเภท เกิดเพราะอวิชชา ซึ่งเป็นความหลง ความไม่รู้ ไม่รู้ว่าอะไรเป็นกุศล อะไรเป็นอกุศล ไม่รู้ว่าอะไรเป็นผลที่มาจากเหตุ ไม่รู้โดยประการทั้งปวง ความเป็นจริงของอวิชชา ไม่เปลี่ยนแปลงลักษณะเป็นอย่างอื่น เกิดขึ้นเมื่อใด ย่อมทำกิจหน้าที่ไม่รู้ความจริงเมื่อนั้น ที่สัตว์โลกทั้งหลายยังท่องเที่ยววนเวียนอยู่ในสังสารวัฏฏ์ ก็เพราะยังมีอวิชชาอยู่นั่นเอง ถ้าเป็นผู้ที่สามารถดับอวิชชาได้หมดสิ้นถึงความเป็นพระอรหันต์ ก็จะไม่มีการเกิดอีกในสังสารวัฏฏ์ เป็นผู้สิ้นทุกข์โดยประการทั้งปวง

พระธรรมทั้งหมดที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง เพื่อความเข้าใจถูก เพื่อเห็นถูกต้องตามความเป็นจริงว่าเป็นธรรม ไม่ใช่สัตว์ บุคคล ตัวตนหรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด แต่เนื่องจากสะสมความไม่รู้มานานแสนนาน ก็ยังมียึดถือว่าเป็นเราอยู่ เป็นเราที่เห็น เป็นเราที่ได้ยิน เป็นเราที่คิดนึก เป็นเราที่ต้องการสิ่งต่างๆ เป็นต้น แต่ตามความเป็นจริง ก็คือ เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมีจริง ๆ ตามเหตุตามปัจจัยซึ่งไม่ใช่เรา พระธรรมทั้งหมดเพื่อให้รู้ความจริง ไม่ว่าจะเป็นขณะไหนก็ตาม ขณะเห็นก็จริง แต่ยังไม่รู้ความจริง ขณะกำลังได้ยินก็จริง แต่ยังไม่รู้ความจริง ขณะกำลังคิดก็จริง แต่ไม่รู้ความจริง อวิชชา เกิดขึ้นทำกิจหน้าที่ เป็นความไม่รู้ ไม่เห็นความจริง เป็นสภาพที่หุ้มห่อไว้ทำให้ไม่รู้ความจริง อวิชชา เป็นเรื่องใหญ่ เพราะสะสมมาอย่างมากมายยาวนานในสังสารวัฏฏ์ และเป็นมลทินยิ่งกว่ามลทินทั้งหลายทั้งปวง

หนทางเดียวที่จะค่อยๆ ละคลายอวิชชาให้เบาบางลงได้ คือ การฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง สะสมปัญญาซึ่งความเข้าใจถูกเห็นถูกไปตามลำดับ ไม่ละทิ้งโอกาสสำคัญในชีวิต นั่นก็คือ การฟังพระธรรม มีโอกาสฟัง ก็ฟัง มีโอกาสอ่าน ก็อ่าน มีโอกาสสนทนา ก็สนทนา มีโอกาสสอบถามในเรื่องของธรรม ก็สอบถาม ทั้งหมดนั้นเป็นไปเพื่อความเข้าใจถูกเห็นถูกโดยตลอด จึงควรอย่างยิ่งที่จะได้เริ่มสะสมอบรมปัญญาตั้งแต่ในขณะนี้ ค่อย ๆ เริ่มเข้าใจความจริงของสิ่งที่มีจริงในขณะนี้ โดยที่ไม่ขาดการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมเป็นปกติในชีวิตประจำวัน ไม่ประมาทในแต่ละคำที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ดีแล้ว

ชมรมบ้านธัมมะ มศพ. : www.dhammahomefellowship.com, โทร. ๐๘๑-๘๓๒๐๕๗๗